

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

“MỘT SỐ BIỆN PHÁP LÀM TỐT CÔNG TÁC THIẾT BỊ TRONG TRƯỜNG THCS”

PHẦN I: MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài:

Giáo dục và đào tạo muốn phát triển tốt thì đòi hỏi phải phát triển tốt cơ sở vật chất nói chung và thiết bị dạy học (TBDH) nói riêng cả về chất và lượng. Trong báo cáo của Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII được trình bày tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XI có đoạn: “Tăng cường cơ sở vật chất và từng bước hiện đại hóa nhà trường, lớp học, sân chơi, bãi tập, máy tính nối mạng internet, thiết bị học tập và giảng dạy hiện đại...” và “Đổi mới phương pháp dạy học, phát huy tư duy sáng tạo của người học, coi trọng thực hành, thực nghiệm, ngoại khóa, làm chủ kiến thức, tránh nhồi nhét, học vẹt, học chay”.

Song bức tranh chung hiện nay TBDH tuy được tăng cường hàng năm nhưng do thiết bị đã được đầu tư nhiều năm trước, không đồng bộ, thiếu chủng loại, chưa đảm bảo chất lượng kỹ thuật. Còn thiếu: Kho bảo quản thiết bị; các phòng chức năng, cán bộ chuyên trách...khả năng sử dụng thiết bị của giáo viên còn hạn chế, công tác đào tạo, bồi dưỡng cho giáo viên, cán bộ phụ trách thiết bị chưa được quan tâm đúng mức. Đặc biệt là chưa có các biện pháp quản lý phù hợp nên tình trạng “*dạy chay*”, “*học chay*” còn xảy ra. Do đó chưa phát huy được tính chủ động, tích cực và sáng tạo của học sinh trong học tập, chưa đáp ứng được mục tiêu phát triển giáo dục.

Để góp phần nâng cao hiệu quả quản lý sử dụng TBDH ở trường THCS, tôi chọn sáng kiến kinh nghiệm nghiên cứu: “***Một số biện pháp làm tốt công tác thiết bị trong trường Trung học cơ sở***”.

2. Mục đích nghiên cứu:

Khắc phục những hạn chế, yếu kém trong công tác quản lý và sử dụng thiết bị dạy học. Đề xuất một số biện pháp quản lý và sử dụng thiết bị dạy học nhằm đổi mới phương pháp dạy học như: Xây dựng các biện pháp theo hướng thực hiện đồng bộ các chức năng và phương pháp quản lý bao quát các vấn đề; nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của TBDH với chất lượng giáo dục; xây dựng kế hoạch TBDH

gắn vào nhiệm vụ năm học và chiến lược phát triển của nhà trường, vận dụng phù hợp các phương pháp quản lý để phát huy hiệu quả sử dụng và tự làm TBDH. Tổ chức tốt quy trình trang bị, sử dụng, bảo quản, tăng cường nguồn lực cho công tác thiết bị thì sẽ nâng cao hiệu quả sử dụng TBDH trong trường THCS.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu:

***Đối tượng nghiên cứu:** Những kinh nghiệm về biện pháp quản lý và sử dụng thiết bị dạy học ở trường trung học cơ sở.

*** Phạm vi nghiên cứu:** Phạm vi nghiên cứu và ứng dụng của sáng kiến kinh nghiệm nằm trong giới hạn nhỏ hẹp (từ năm học 2012- 2013 đến nay), một phần cấu thành cơ sở vật chất kỹ thuật của nhà trường. Đó là vấn đề TBDH gắn liền với công tác quản lý của người cán bộ quản lý và nhân viên thiết bị; nghiên cứu đề xuất một số biện pháp quản lý TBDH nhằm phát huy vai trò của nó trong việc đổi mới, nâng cao chất lượng dạy và học hiện nay.

4. Phương pháp nghiên cứu:

Để thực hiện các nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài, tôi sử dụng một số phương pháp sau:

4.1. Nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận:

Bao gồm sưu tầm, đọc các tài liệu liên quan đến vấn đề nghiên cứu để nắm được bản chất của vấn đề đó (Các văn kiện của Đảng, Luật giáo dục, Điều lệ trường phổ thông, nhiệm vụ năm học của Bộ, Sở, Trường; giáo trình quản lý giáo dục).

4.2. Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn:

- Phương pháp quan sát (thu thập thông tin từ thực tiễn).
- Phương pháp phỏng vấn (trò chuyện với các đối tượng nghiên cứu).
- Phương pháp lấy ý kiến chuyên gia (xin ý kiến của các chuyên gia về lĩnh vực nghiên cứu để thu thập thông tin cần thiết).
- Phương pháp tổng kết kinh nghiệm (quản lý và sử dụng TBDH ở trường THCS từ năm 2009 đến nay).

4.3. Nhóm phương pháp nghiên cứu hỗ trợ:

- + Sơ đồ.
- + Thống kê.
- + Biểu bảng.

5. Cấu trúc của sáng kiến kinh nghiệm: Gồm 3 phần

Phần I: Mở đầu

Phần II: Nội dung: Gồm 3 chương.

Chương 1: Cơ sở lý luận

Chương 2: Thực trạng của vấn đề quản lý và sử dụng TBDH
Trong nhà trường.

Chương 3: Một số biện pháp làm tốt công tác
thiết bị trong trường THCS hiện nay.

Phần III: Kết luận và khuyến nghị

PHẦN II. NỘI DUNG

CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN

1. Sơ lược về vấn đề nghiên cứu:

Vấn đề TBDH ở trường THCS đã được nghiên cứu trên nhiều bình diện, song ở góc độ quản lý và sử dụng TBDH có hiệu quả thì vẫn còn ít tác giả đề cập đến. Vì vậy, tiếp tục nghiên cứu, đề xuất các giải pháp để nâng cao hiệu quả quản lý và sử dụng TBDH trong giai đoạn hiện nay là vấn đề cần thiết.

2. Những khái niệm cơ bản của đề tài:

2.1. *Thiết bị dạy học:*

Là thuật ngữ chỉ một vật thể hoặc một tập hợp các đối tượng vật chất mà giáo viên sử dụng với tư cách là phương tiện điều khiển hoạt động nhận thức của học sinh, đối với học sinh đó là nguồn tri thức, phương tiện giúp lĩnh hội các khái niệm, định luật...

Thiết bị dạy học bao gồm các thiết bị dùng chung, các thiết bị trực quan, thực nghiệm và các thiết bị kỹ thuật, các phương tiện (nghe – nhìn). Thiết bị dạy học được sử dụng thường xuyên, chúng trực tiếp tham gia vào quá trình giảng dạy và học tập, gắn liền với nội dung và phương pháp trong từng tiết học nên được xem là bộ phận quan trọng góp phần đổi mới về nội dung và phương pháp dạy học.

Thiết bị dạy học được sản xuất hàng loạt, đồng bộ theo quy định của Bộ giáo dục. Ngoài ra còn có các thiết bị dạy học do giáo viên và học sinh tự làm hoặc sưu tầm, tận dụng những vật có sẵn cũng góp phần không nhỏ trong việc dạy và học.

2.2. *Quản lý thiết bị dạy học:*

Là quá trình tác động có mục đích của chủ thể quản lý lên các đối tượng quản lý để xây dựng, trang bị, bảo quản và tổ chức sử dụng có hiệu quả các TBDH.

3. Một số vấn đề lý luận về quản lý và sử dụng TBDH ở trường THCS:

3.1 . *Vị trí, vai trò, và hiệu quả sử dụng của TBDH trong quá trình dạy học ở cấp THCS:*

Vị trí của TBDH: Có vị trí quan trọng trong mối tương quan với các thành tố khác, hợp thành một chỉnh thể thống nhất, tạo nên mạch xích gắn bó chặt chẽ của quá trình dạy học.

Vai trò của TBDH: Giúp học sinh cụ thể hóa cái trừu tượng, đơn giản hóa cái phức tạp làm sinh động nội dung học tập.

- Cơ sở vật chất và thiết bị dạy học có vai trò quan trọng trong quá trình dạy học, TBDH là điều kiện để thực hiện nguyên lý “*Thực quan*” và nguyên lý “*học đi đôi với hành, lý luận gắn liền với thực tiễn*”.

- Thiết bị dạy học (nhất là các phương tiện dạy học hiện đại: máy tính, máy chiếu đa năng, máy ghi vật thể, video, catset...) góp phần mở rộng nguồn chi thức cho học sinh, giúp việc lĩnh hội một khối lượng tri thức lớn nhanh chóng hơn, đồng thời góp phần vào việc đổi mới phương pháp dạy học của giáo viên.

- Thiết bị dạy học giúp cho giáo viên phát huy tác dụng tất cả các giác quan của học sinh trong quá trình truyền thụ kiến thức, làm cho học sinh nhận biết được quan hệ giữa những hiện tượng, tái hiện được những khái niệm, quy luật làm cơ sở cho việc áp dụng kiến thức đã học vào thực tế để sản xuất đời sống.

Như vậy, TBDH tạo điều kiện dạy học theo hướng tích cực hóa hoạt động nhận thức của học sinh.

Hiệu quả sử dụng TBDH: Mang lại lợi ích thiết thực cho sự phát triển của học sinh, giáo viên, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục.

3.2. Phân loại thiết bị ở trường THCS

Theo tác giả Bùi Minh Hiền, TBDH được chia làm 4 nhóm.

Nhóm 1: Nhóm TBDH tham gia vào các bài thí nghiệm, thực hành.

Nhóm 2: Nhóm TBDH phục vụ cho giáo viên đổi mới phương pháp dạy học.

Nhóm 3: Nhóm TBDH phục vụ hướng nghiệp, dạy nghề cho học sinh.

Nhóm 4: Nhóm các thiết bị dùng chung.

4. Chức năng, nội dung và nhiệm vụ của công tác quản lý và sử dụng TBDH:

Diễn ra theo một chu trình: Lập kế hoạch, tổ chức, lãnh đạo chỉ đạo, kiểm tra đánh giá.

Nhiệm vụ quản lý TBDH	Nội dung QLTBDH Chức năng QLTBDH	Xây dựng, Trang bị TBDH	Sử dụng TBDH	Bảo quản TBDH
	Lập kế hoạch	Lập KH xây dựng, mua sắm	Lập KH sử dụng TBDH	Lập KH bảo quản
	Tổ chức	Tổ chức XD cơ chế về trang bị và sử dụng	Tổ chức cơ chế về bộ máy sử dụng	Tổ chức cơ chế về bảo quản
	Lãnh đạo chỉ đạo	Chỉ đạo thực hiện xây dựng, mua sắm	Chỉ đạo thực hiện việc sử dụng	Chỉ đạo bảo quản
	Kiểm tra, đánh giá	Kiểm tra việc đánh giá xây dựng, mua sắm	Kiểm tra, đánh giá việc sử dụng	Kiểm tra bảo quản TBDH

Bảng nội dung, chức năng và nhiệm vụ của công tác quản lý TBDH

CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG CỦA VẤN ĐỀ QUẢN LÝ VÀ

SỬ DỤNG TBDH TRONG NHÀ TRƯỜNG

1. Thực trạng việc trang bị TBDH theo danh mục thiết bị của BGD & ĐT:

1.1. Bảng điều tra về trang bị và chất lượng TBDH các môn: Toán, Vật lý, Hóa học, Sinh học, Công nghệ, Thể dục.

Nội dung	Mức độ	Ý kiến của CBQL và GV		Ghi chú
		SL	Tỷ lệ %	
1. Số lượng	Đủ	3	6	50 phiếu
	Tạm đủ	33	66	
	Thiếu	14	28	
	Quá thiếu	0	0	
2. Chất lượng	Tốt	18	36	
	Không tốt	32	64	
	Đồng bộ	21	42	
	Không đồng bộ	29	58	

1. 2. Bảng điều tra về trang bị và chất lượng TBDH các môn:

Văn học, Lịch sử, Ngoại ngữ, Địa lý, Giáo dục công dân, Âm nhạc, Mỹ Thuật.

Nội dung	Mức độ	Ý kiến của CBQL và GV		Ghi chú
		SL	Tỷ lệ %	
1. Số lượng	Đủ	2	4	50 phiếu
	Tạm đủ	36	72	
	Thiếu	12	24	
	Quá thiếu	0	0	
2. Chất lượng	Tốt	22	44	
	Không tốt	28	56	
	Đồng bộ	26	52	
	Không đồng bộ	24	48	

2. Thực trạng phong trào tự làm TBDH:

Có 92% ý kiến nhận xét công tác này được thực hiện thường xuyên, nhưng hiệu quả chỉ ở mức 75% .

Có 8% ý kiến nhận xét công tác này không được thực hiện thường xuyên.

3. Thực trạng hiệu quả sử dụng TBDH:

Bảng điều tra việc sử dụng và hiệu quả sử dụng TBDH

Nội dung	Mức độ	Ý kiến của CBQL và CBPTTBDH		Ghi chú
		SL	Tỷ lệ	
1. Sử dụng	Thường xuyên	8	66.8	<i>12 phiếu</i>
	Không thường xuyên	3	24.9	
	Ít	1	8.3	
	Rất ít	0	0	
2. Hiệu quả	cao	5	41.6	
	Trung bình	7	58.4	
	Thấp	0	0	
	Rất thấp	0	0	

4. Một số kết quả đạt được trong quản lý và sử dụng TBDH:

4.1. Việc quản lý công tác bảo quản thiết bị dạy học:

Nhà trường có 03 phòng để TBDH, phòng được trang bị giá để, tủ đựng, hòm chưa thiết bị, đảm bảo các yêu cầu về độ ẩm, ánh sáng, phòng cháy. Các thiết bị được sắp xếp ngăn nắp, khoa học tiện lợi cho việc bảo quản và sử dụng. Thiết bị được lau chùi ,bảo quản ngay sau khi sử dụng, hàng năm có kiểm kê theo đúng quy định của nhà nước.

4.2. Việc quản lý công tác sử dụng thiết bị dạy học:

Trước yêu cầu đổi mới chương trình, sách giáo khoa hiện nay, việc sử dụng thiết bị trong quá trình dạy học là một điều kiện quan trọng, để việc đổi mới phương pháp dạy học đạt hiệu quả. Cán bộ, giáo viên trong nhà trường đã thấy được tầm quan trọng của việc sử dụng TBDH.

Việc quản lý TBDH từ Ban giám hiệu đến các tổ bộ môn, giáo viên đã đi vào nề nếp. Việc sử dụng các TBDH (nhất là những thiết bị hiện đại) đã được giáo

viên quan tâm và bàn bạc nhiều hơn trong các buổi sinh hoạt chuyên môn. Mỗi giáo viên đã tích cực tự làm đồ dùng dạy học và được sử dụng rộng rãi trong nhà trường.

4.3. Phân tích các số liệu ở sổ mượn thiết bị dạy học của nhà trường, từ năm học 2012 – 2013 đến nay, tỉ lệ TBDH được sử dụng so với thiết bị nhà trường hiện có của một số môn năm sau cao hơn năm trước.

Năm học	Toán	Lý	Hóa	Sinh	Công nghệ	Sử	Địa	Ngoại ngữ	Phòng máy chiếu
2013-2014	65%	89%	70%	81%	65%	88%	89%	60%	45%
2014-2015	75%	92%	75%	81%	81%	91%	90%	75%	74%
2015-2016	87%	95%	84%	87%	89%	93%	93%	79%	85%

Bảng số liệu cho thấy tỉ lệ sử dụng thiết bị giữa các môn không đồng đều nhưng đã ở mức khá cao và đang tăng dần (Một số % chưa sử dụng triệt để thiết bị mà nhà trường hiện có là do một số thiết bị không đồng bộ, không phù hợp với sách giáo khoa hay do thiết bị thực hành không được chính xác).

5. Đánh giá chung về thực trạng TBDH và công tác quản lý TBDH ở trường THCS hiện nay:

5.1. Thuận lợi:

Được sự quan tâm của Đảng và các cấp chính quyền. Trường có cơ sở vật chất đảm bảo cho quá trình dạy và học. Lãnh đạo nhà trường có nhiều biện pháp chỉ đạo và quản lý phù hợp để khuyến khích, động viên các thầy cô giáo nhiệt tình giảng dạy, động viên các em học sinh tích cực học tập, nâng cao chất lượng giáo dục của nhà trường.

Thiết bị dạy học được cung cấp theo danh mục tối thiểu của Bộ quy định. Đây chính là điều kiện hết sức thuận lợi cho quá trình đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy. Nhà trường đã giáo dục được nhiều học sinh quyết tâm học tập, có ý thức vươn lên trong học tập và tu dưỡng.

5.2. Khó khăn:

Cơ sở vật chất của nhà trường chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới chương trình, sách giáo khoa hiện nay, cụ thể:

Thiết bị dạy học được cung cấp nhiều chủng loại, phục vụ cho tất cả các bộ môn xong không được đồng bộ, chưa có đủ phòng học bộ môn hay phòng đa chức năng.

Phòng thí nghiệm chỉ là kho chứa thiết bị dạy học, các loại thiết bị dạy học rất ít, thiếu đồng bộ, độ chính xác không cao.

Nhận thức về việc sử dụng TBDH của giáo viên còn hạn chế (ngại sử dụng, chỉ dùng khi có dự giờ...) kỹ năng sử dụng TBDH của giáo viên còn nhiều lúng túng, bất cập.

Cán bộ phòng thí nghiệm có 01 người, mới qua đào tạo sơ cấp nên việc quản lý thiết bị, thí nghiệm còn hạn chế.

Điều kiện kinh tế của nhân dân trên địa bàn còn khó khăn nên việc huy động nguồn lực trong nhân dân còn hạn chế.

6. Một số vấn đề đặt ra trong quản lý và sử dụng TBDH hiện nay:

Xuất phát từ những kết quả đạt được và một số tồn tại trong việc quản lý và sử dụng thiết bị dạy học chúng tôi nhận thấy có 03 vấn đề cần đặt ra trong quản lý và sử dụng thiết bị dạy học như sau:

6.1. Nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm, kỹ năng sử dụng cho cán bộ, giáo viên, học sinh trong việc quản lý và sử dụng TBDH.

6.2. Chỉ đạo sự phối hợp hoạt động giữa các bộ phận: Ban giám hiệu, tổ chuyên môn, cán bộ phòng thí nghiệm, giáo viên, học sinh trong việc quản lý và sử dụng TBDH.

6.3. Nâng cao trình độ, năng lực chuyên môn cho cán bộ phòng thiết bị.

CHƯƠNG 3: MỘT SỐ BIỆN PHÁP LÀM TỐT CÔNG TÁC THIẾT BỊ TRONG TRƯỜNG THCS HIỆN NAY

1. Định hướng và các nguyên tắc xác lập biện pháp:

Chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về tăng cường cơ sở vật chất, TBDH cho giáo dục: Dự thảo lần thứ 8 của Bộ giáo dục và Đào tạo về Chiến lược phát triển Giáo dục Việt Nam giai đoạn 2009 - 2020 “*Học phải đi đôi với hành, lí luận phải gắn liền với thực tiễn*”.

Các biện pháp quản lý TBDH được thực hiện toàn diện, đồng bộ hỗ trợ nhau trong hệ thống. Các biện pháp này phải đảm bảo được các chức năng quản lý, từ lập kế hoạch, bộ máy tổ chức, chỉ đạo thực hiện đến kiểm tra đánh giá.

2. Những biện pháp quản lý TBDH trong trường THCS:

2.1. Biện pháp thứ nhất:

Tổ chức bộ máy, nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm, kỹ năng sử dụng cho cán bộ, giáo viên, học sinh trong việc quản lý và sử dụng TBDH.

2.1.1. Biện pháp giáo dục, tuyên truyền, vận động.

* Chỉ đạo các tổ chuyên môn tổ chức các văn bản pháp lý của nhà nước về công tác quản lý, sử dụng thiết bị dạy học: Luật giáo dục, Điều lệ trường trung học, hướng dẫn thực hiện năm học của Sở, Trường.

Kết hợp với các văn kiện của Đảng, Nhà nước về quan điểm phát triển giáo dục và đào tạo trong giai đoạn hiện nay, qua đó nâng cao nhận thức của giáo viên về ý nghĩa, vai trò, tầm quan trọng của việc sử dụng thiết bị dạy học đối với việc đổi mới phương pháp dạy học. Thông qua các giờ học, nhất là các giờ thực hành giáo viên phải phổ biến cho học sinh cách sử dụng thiết bị, các điểm cần lưu ý khi sử dụng thiết bị có sử dụng hóa chất, sử dụng hệ thống điện trên lớp, giáo dục ý thức bảo vệ tài sản chung của nhà trường cho học sinh.

* Vận động giáo viên tham gia các lớp bồi dưỡng, nâng cao nghiệp vụ chuyên môn do nhà trường tổ chức như lớp Tin học, Ngoại ngữ, cử giáo viên tham gia các lớp bồi dưỡng, tập huấn về sử dụng thiết bị dạy học làm nòng cốt cho tổ, nhóm bộ môn.

* Vận động mỗi giáo viên trong năm học tự làm ít nhất 01 đồ dùng dạy học, hay có một sáng kiến cải tiến hoặc kinh nghiệm sử dụng một loại thiết bị dạy học nào đó.

2.1.2. Biện pháp hành chính.

Tổ chức cho cán bộ giáo viên bàn bạc, góp ý kiến xây dựng “Quy chế sử dụng thiết bị dạy học” với các nội dung sau:

+ Mỗi nhóm môn cử ra một giáo viên phụ trách TBDH của bộ môn mình, giáo viên có nhiệm vụ kết hợp với cán bộ phòng thí nghiệm sắp xếp, kiểm tra, phân loại thiết bị theo bài, theo lớp, theo bộ môn. Kết hợp với giáo viên khác chuẩn bị dụng cụ thí nghiệm, thực hành.

HÌNH ẢNH SẮP XẾP THIẾT BỊ

HÌNH ẢNH CHUẨN BỊ THIẾT BỊ

+ Việc sử dụng thiết bị là bắt buộc đối với giáo viên, kiểm tra đánh giá chuyên môn nếu không sử dụng TBDH mà nhà trường có thì tiết học đó không đạt; Có sử dụng nhưng không thành thạo, thí nghiệm không thành công thì xếp loại trung bình.

+ Giáo viên tự bảo quản thiết bị khi mượn, tránh để mất, hỏng, mượn trả thiết bị đúng quy định.

+ Mỗi bộ môn trong năm học phải tổ chức được ít nhất một chuyên đề bàn về các giải pháp hay kinh nghiệm sử dụng có hiệu quả TBDH. Dành thời gian thích hợp trong các buổi sinh hoạt chuyên môn để bàn về cách sử dụng TBDH.

+ Đảm bảo giảng dạy đúng, đủ yêu cầu các giờ thực hành, giờ ngoại khóa theo phân phối chương trình.

2.2. Biện pháp thứ hai.

Chỉ đạo sự phối hợp hoạt động giữa các bộ phận: Ban giám hiệu, tổ chuyên môn, cán bộ phòng thí nghiệm, giáo viên và học sinh trong quản lý và sử dụng TBDH.

Thiết bị dạy học là vật dụng cụ thể dùng phục vụ cho quá trình dạy học trong suốt năm học, thuộc nhiều bộ môn, chịu sự quản lý và sử dụng trực tiếp của nhiều đối tượng: cán bộ phòng thí nghiệm, giáo viên và học sinh. Vì vậy phải có sự phối hợp một cách nhịp nhàng, khoa học giữa các bộ phận như: ban giám hiệu, cán bộ phòng thí nghiệm, tổ chuyên môn, giáo viên mới tận dụng hết tiềm năng sử dụng và đáp ứng được yêu cầu sử dụng của giáo viên trong một môn, ở cùng một thời điểm, một hoặc hai ngày.

Quá trình sử dụng lại qua nhiều khâu: Từ phòng bảo quản - cán bộ phòng thí nghiệm - giáo viên và học sinh - các lớp học và theo chiều ngược lại. Qua đây tôi thấy rõ mức độ phức tạp trong việc quản lý, bảo quản và sử dụng thiết bị dạy học. Vì vậy người quản lý thiết bị phải xây dựng quy chế quản lý và sử dụng hợp lý, hiệu quả, để gắn kết các bộ phận: Ban giám hiệu - kế toán - cán bộ phòng thí nghiệm - tổ chuyên môn, giáo viên - học sinh tạo thành dây truyền khép kín, vận hành đồng bộ, nhịp nhàng giữa các khâu tạo điều kiện thuận lợi nhất cho việc sử dụng TBDH của giáo viên trong quá trình đổi mới phương pháp dạy học.

2.2.1. Xác định rõ chức năng, nhiệm vụ của từng bộ phận.

*** Ban giám hiệu:**

- Xây dựng kế hoạch tiếp nhận, sửa chữa, mua bổ xung TBDH.

- Chỉ đạo các bộ phận thực hiện theo đúng chức năng, nhiệm vụ của mình (theo nội quy hoạt động của phòng thí nghiệm).

- Kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện của cán bộ phòng thí nghiệm, tổ trưởng chuyên môn, giáo viên.

Để việc sử dụng TBDH có hiệu quả và tận dụng hết tài sản sử dụng, trong quá trình sắp xếp thời khóa biểu, Ban giám hiệu bố trí giờ thực hành phải khoa học.

** Tổ chuyên môn:*

- Lên kế hoạch sử dụng thiết bị theo kế hoạch năm học, theo tháng, theo tuần, theo phân phối chương trình.

- Theo dõi việc sử dụng đồ dùng dạy học cho các bài thực hành bắt buộc theo phân phối chương trình

- Xây dựng kế hoạch bổ sung cơ sở vật chất, vật tư thiết bị cho năm học.

** Cán bộ phòng thí nghiệm:*

- Là người trực tiếp quản lý tài sản được giao.

- Chuẩn bị đầy đủ các TBDH cho giáo viên, hỗ trợ giáo viên trong việc quản lý và thực hiện thí nghiệm trong các giờ học và thực hành.

- Kết hợp với các tổ chuyên môn: Phổ biến, hướng dẫn cách sử dụng (kỹ năng sử dụng) thiết bị dạy học.

- Lau chùi, sắp xếp, bảo quản TBDH một cách khoa học theo môn, theo lớp, theo trình tự của phân phối chương trình.

- Trực tiếp ghi chép các loại hồ sơ, sổ sách theo đúng quy định như: Sổ tài sản (theo mẫu 1); Sổ theo dõi việc sử dụng TBDH của giáo viên (theo mẫu 2)

MẪU SỔ QUẢN LÝ TÀI SẢN THIẾT BỊ

Mẫu 01

T T	Tên thiết bị	Ký mã hiệu	Nước sản xuất	Đơn vị tính	Đơn giá	Số lượng thiết bị khi lập sổ		Năm học 2015 - 2016			
						Tổng số	Hỏng	Tăng	Giảm	Số còn lại sau năm học	
										Tổng số	Hỏng
1	Tranh quy trình sản xuất vải sợi thiên nhiên	CSCN1001	Việt Nam	Tờ	4.500	01	0	0	0	01	
2	Tranh trang trí nhà bằng cây cảnh và hoa	CSCN1002	Việt Nam	Tờ	5.000	01	0	0	0	01	

SỔ THEO DÕI VIỆC SỬ DỤNG TBDH CỦA GIÁO VIÊN

MẪU 02

Họ và tên giáo viên: Nguyễn Văn B

Môn: Địa lý

Ngày	Lớp	Tiết (PPCT)	Tên bài	Tên thiết bị	Số lượng	Ký mượn	Ký trả
5/12/2016	9A	31	Vùng Tây Nguyên	Lược đồ duyên hải Nam Trung Bộ và Tây Nguyên	01	...	...
6/12/2016	6A	15	Địa hình bề mặt trái đất	Bản đồ tự nhiên thế giới	01	...	...

- Báo cáo kết quả bảo quản, sử dụng thiết bị dạy học của giáo viên theo từng tháng, từng kỳ và khi có sự cố.

* *Đối với giáo viên và học sinh:*

- Tuân thủ nội quy, quy định về sử dụng và bảo quản TBDH.

- Sử dụng TBDH có hiệu quả đúng mục đích, đúng yêu cầu của phân phối chương trình.

- Kết hợp với cán bộ phòng thí nghiệm chuẩn bị và thực hiện quản lý và sử dụng có hiệu quả TBDH.

- Kết hợp với tổ chuyên môn xây dựng kế hoạch bổ xung, sửa chữa, sử dụng TBDH của cá nhân hoặc của nhóm bộ môn.

- Đối với giáo viên: Lên kế hoạch mượn, sử dụng TBDH trong tuần vào phiếu mượn đồ dùng dạy học và báo cho cán bộ phòng thí nghiệm chuẩn bị trước khi dạy ít nhất là 02 ngày.

PHIẾU ĐĂNG KÝ MƯỢN ĐỒ DÙNG DẠY HỌC

Giáo viên: Nguyễn Thị A

Bộ môn: Sinh học

Lớp: 6, 7

Ngày dùng	Lớp	Tiết (PPCT)	Tên bài	Tên thiết bị	Số lượng
9/01 2017	7B	38	Thực hành: Quan sát cấu tạo trong của ếch đồng	Tranh bộ xương ếch Mô hình ếch	01 01
10/01 2017	6A	40	Hạt và các bộ phận của hạt	Tranh hạt và các bộ phận của hạt	01
.....					

Ngày 7 tháng 01 năm 2017

Người đăng ký

(Ký và ghi rõ họ tên)

Nguyễn Thị A

2.2.2. Tổ chức thực hiện việc sử dụng thiết bị dạy học.

*** Đầu năm học:**

- Cán bộ thiết bị kết hợp với các tổ chuyên môn giới thiệu danh mục TBDH nhà trường hiện có, nghiên cứu tài liệu hướng dẫn sử dụng của từng môn. Tiến hành lắp ráp và trao đổi kỹ năng sử dụng thiết bị, đặc biệt các loại thiết bị hiện đại.

- Tổ chức nghiên cứu phân phối chương trình cho hợp lý để làm cơ sở lập kế hoạch sử dụng TBDH của tổ và cá nhân.

- Kiểm kê toàn bộ TBDH đầu năm, từ đó lập kế hoạch sửa chữa, sưu tầm và mua bổ sung thiết bị còn thiếu cho năm học.

*** Trong năm học:** Tổ chức kiểm tra theo định kỳ (tháng - học kỳ)

- Kiểm tra định kỳ tháng:

Vào cuối tháng kiểm tra việc thực hiện bảo quản, sử dụng TBDH có đúng với kế hoạch với phân phối chương trình và có đúng với nguyên tắc quản lý, sử dụng TBDH để kịp thời đưa ra biện pháp khắc phục.

- Kiểm tra vào cuối kỳ:

Tổng hợp việc thực hiện và sơ lược tổng số tiết sử dụng, chất lượng sử dụng qua các tiết học, kiểm tra sự hao mòn tài sản, bảo quản tài sản theo đúng yêu cầu.

- Cán bộ phòng thí nghiệm báo cáo lại công tác sử dụng và bảo quản thiết bị theo mẫu sau:

PHIẾU TỔNG HỢP SỐ LẦN SỬ DỤNG VÀ HAO MÒN TÀI SẢN

Kỳ.....năm học.....

STT	Môn học	Số lượt sử dụng	Tỉ lệ % so với yêu cầu	Tài sản hao mòn			Lý do
				Số lượng	Tên tài sản	Tên giáo viên	
1	Vật lý	115	92%	1	Cốc đốt	Huyền	Vỡ
2	Sinh học	87	87%	1	Tranh rêu	Thảo	rách
3	Địa lý	65	94%				
...	...	...	...	...	...	...	...

Ngày.....tháng.....năm2017

Cán bộ quản lý

Cán bộ phòng thí nghiệm

Đây là cơ sở để tiếp tục triển khai kế hoạch sử dụng, sửa chữa, bổ xung kịp thời cho học ký tiếp theo.

** Cuối năm học:*

Tổng kiểm kê toàn bộ thiết bị dạy học, qua đó đánh giá chất lượng của từng loại, kết hợp với yêu cầu của bộ môn làm cơ sở lập kế hoạch sửa chữa, mua sắm bổ xung thiết bị cho năm học sau.

- Về quản lý chuyên môn: Thống kê số lượng các thiết bị được sử dụng trong năm. Đánh giá ưu, nhược điểm, những điểm khó khi triển khai sử dụng TBDH. Từ đó rút ra phương án sử dụng hiệu quả nhất, phổ biến kinh nghiệm hay bổ sung cho kinh nghiệm giảng dạy của giáo viên.

- Thống kê các thí nghiệm, hay thiết bị không sử dụng được hoặc sử dụng không được chính xác. Từ đó phân tích nguyên nhân: Do kỹ năng sử dụng của giáo viên, do chất lượng của thiết bị hay do thiếu thiết bị.. Từ đó đề ra giải pháp khắc phục cho năm học sau.

Qua thống kê giúp Ban giám hiệu đánh giá chất lượng giảng dạy của giáo viên, đây cũng là tiêu chí để đánh giá xếp loại thi đua mỗi kỳ và cả năm học .

2.3. Biên pháp thứ ba:

Nâng cao trình độ, năng lực chuyên môn cho cán bộ phòng thiết bị.

Là người trực tiếp quản lý và triển khai việc sử dụng TBDH, chịu sự chỉ đạo, kiểm tra, giám sát cũng như chịu trách nhiệm quản lý, sử dụng thiết bị dạy học trước nhà trường. Trước hết người cán bộ thiết bị phải có nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của TBDH trong quá trình đổi mới phương pháp dạy học, tạo điều kiện thuận lợi cho giáo viên sử dụng TBDH vào quá trình dạy học.

- Nắm vững nội dung chương trình của từng môn học để sắp xếp, bố trí các TBDH đảm bảo cả về số lượng và chất lượng.

- Thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ và qui chế bảo quản, sử dụng TBDH một cách khoa học, hợp lý với phương châm “ dễ tìm, dễ thấy, dễ lấy ra”. Đảm bảo ghi chép và bảo quản đầy đủ các loại hồ sơ sổ sách thiết bị theo quy định.

- Nghiên cứu sơ đồ tài liệu hướng dẫn sử dụng thiết bị, Kết hợp với giáo viên bộ môn lắp ráp hoàn chỉnh chi tiết của các loại thiết bị các môn học như: Vật lý, Công nghệ., Sinh học, Hóa học...
- Kết hợp với tổ chuyên môn, giáo viên bộ môn tiến hành một số thí nghiệm khó, trao đổi kinh nghiệm đưa ra phương án sử dụng có hiệu quả nhất.
- Tự trau dồi, học hỏi đồng nghiệp để nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ.

3. Kiểm chứng tính khả thi của các biện pháp:

Người viết đã có nhiều cố gắng trong việc nghiên cứu lý luận và thực tiễn đề xuất các biện pháp nêu trên. Ở mỗi biện pháp, người viết đã đi sâu vào phân tích mọi khía cạnh của đề tài, đề xuất được 03 biện pháp quản lý và sử dụng TBDH mang tính thực tiễn. Song đó mới chỉ là những ý kiến mang tính chủ quan của tác giả, do đó cần phải kiểm chứng trong thực tiễn. Qua gặp gỡ trao đổi với các lãnh đạo nhà trường, cán bộ phụ trách thiết bị và giáo viên để trưng cầu ý kiến và tính khả thi của các biện pháp cho thấy : Cả ba biện pháp tác giả đưa ra ở trên đều rất cần thiết, khả thi và có thể áp dụng trực tiếp vào các trường THCS hiện nay.

PHẦN III: KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

1. KẾT LUẬN:

Thiết bị dạy học là yếu tố không thể thiếu được của quá trình dạy học. Nếu không có TBDH thì không thể có sự đổi mới phương pháp dạy học trong các nhà trường theo hướng tích cực. Tuy nhiên, về số lượng, chủng loại của TBDH ở trường còn chưa đáp ứng so với yêu cầu của chương trình hiện hành.

Qua thực tế, tôi thấy trường còn chưa có đủ phòng học bộ môn, thiếu phòng thí nghiệm thực hành, thiếu kho chứa thiết bị, do vậy việc bố trí lắp đặt, bảo quản TBDH còn chưa hợp lý. Đội ngũ cán bộ chuyên trách công tác thiết bị còn thiếu, không được đào tạo chính quy và không được bồi dưỡng nâng cao nghiệp vụ thường xuyên.

Nhà trường còn bị động về mặt kinh phí để mua sắm trang TBDH; hệ thống TBDH hiện có được xây dựng từ nhiều nguồn khác nhau nên không được đồng bộ, mất cân đối giữa các loại hình, các môn học. Điều kiện và phương tiện bảo quản thiết bị còn chưa đầy đủ và gặp nhiều khó khăn.

Việc tạo nguồn vốn để trang bị TBDH của các trường còn chưa đạt yêu cầu, chủ yếu là sử dụng nguồn kinh phí từ Thông tư 30 của liên Bộ Giáo dục - Tài chính. Chế độ bồi dưỡng, khen thưởng cho những cán bộ, giáo viên đạt thành tích cao trong công tác quản lý TBDH chưa thỏa đáng.

Từ thực trạng trên, tôi đã đề xuất ba biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý và sử dụng TBDH trong trường THCS trong giai đoạn hiện nay. Tuy nhiên, để các biện pháp có tính khả thi thì không chỉ sự nỗ lực của Ban giám hiệu, giáo viên cũng như cán bộ thiết bị của nhà trường mà còn có sự quan tâm của các cấp, các ngành và xã hội.

Vì vậy, sáng kiến kinh nghiệm cần được tiếp tục nghiên cứu ở bình diện rộng hơn, cần nhận được sự quan tâm nhiều hơn nữa của các cấp quản lý giáo dục, các nhà nghiên cứu

Để có những giải pháp khả thi, vận dụng phù hợp trong các nhà trường, góp phần “*Xây dựng thái độ học tập đúng đắn, phương pháp học tập chủ động, tích cực, sáng tạo; lòng ham học, ham hiểu biết, năng lực tự học, vận dụng kiến thức vào cuộc sống*” cho học sinh như Dự thảo Chiến lược phát triển giáo dục 2010 – 2020 đã đề cập.

2. KHUYẾN NGHỊ:

2.1. Đối với Bộ GD&ĐT: Mở các lớp tập huấn để thường xuyên bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, kỹ năng quản lý và sử dụng thiết bị dạy học cho cán bộ quản lý.

Chỉ đạo các cơ sở sản xuất thiết bị dạy học đảm bảo về chất lượng, đồng bộ về cơ cấu, đủ tiêu chuẩn sư phạm, dễ sử dụng và phù hợp với nội dung chương trình giảng dạy và học tập (có tài liệu hướng dẫn sử dụng cụ thể bằng tiếng Việt)

2.2. Đối với Sở GD&ĐT: Hàng năm nên mở các lớp bồi dưỡng kỹ năng thực hành, sử dụng, tự làm TBDH cho giáo viên và cán bộ phụ trách công tác thiết bị trường học, gắn với việc sử dụng TBDH với đổi mới phương pháp dạy học. Thường xuyên kiểm tra tình hình đầu tư, khai thác sử dụng, bảo quản, sửa chữa TBDH ở các nhà trường, từ đó có kế hoạch tăng cường thiết bị cho các đơn vị.

2.3. Đối với Phòng giáo dục và các trường THCS: Quan tâm đến việc nâng cao nhận thức cho cán bộ, giáo viên về vị trí, vai trò, chức năng của TBDH trong quá trình giáo dục. Tiếp tục đầu tư, trang bị TBDH theo bảng danh mục thiết bị do Bộ GD&ĐT duyệt, có kế hoạch bổ sung hàng năm để đảm bảo đủ thiết bị phục vụ cho công tác học tập, nghiên cứu của thầy, trò. Chú ý trang bị những thiết bị có chất lượng, đồng bộ, phù hợp với chương trình, sách giáo khoa để giáo viên có thể sử dụng được và sử dụng có hiệu quả.

Xây dựng các giải pháp cho giáo viên sử dụng TBDH đi đôi với việc tạo ra các cơ chế động viên cán bộ, giáo viên sử dụng và tự làm đồ dùng dạy học. Khuyến khích giáo viên tích cực, chủ động xây dựng nội dung bài giảng, xây dựng các kiểu bài tập, bài kiểm tra, đánh giá trên cơ sở trang thiết bị hiện có. Bồi dưỡng khen thưởng kịp thời, thích đáng cho những cán bộ, giáo viên làm tốt công tác thiết bị.

Trong quy hoạch xây dựng cơ sở vật chất cần quan tâm đến các hạng mục phục vụ cho công tác thiết bị. Tích cực huy động các nguồn vốn để tái trang bị và hiện đại hóa TBDH trong các trường học.

2.4. Đối với Ban đại diện cha mẹ học sinh: Cần tích cực hỗ trợ nhà trường trong việc huy động sự đóng góp tài lực, vật lực của các bậc cha mẹ học sinh, của các tổ chức và cá nhân tâm huyết với ngành giáo dục để tăng cường thêm cho việc đầu tư, mua sắm trang thiết bị phục vụ thiết thực cho việc nâng cao chất lượng đào tạo.

*Tôi xin cam đoan đây là SKKN của
mình viết, không sao chép nội dung của
người khác.*

Người viết

Nguyễn Thị Giáp

MỤC LỤC

	NỘI DUNG	Trang
PHẦN I: MỞ ĐẦU	1. Lý do chọn đề tài	1
	1. Mục đích nghiên cứu	1
	2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	2
	3. Phương pháp nghiên cứu	2
	4. Cấu trúc của sáng kiến kinh nghiệm	3
PHẦN II: NỘI DUNG	CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN	
	1. Sơ lược về vấn đề nghiên cứu	4
	2. Những khái niệm cơ bản của đề tài	4
	3. Một số vấn đề lý luận về quản lý và sử dụng TBDH	5
	4. Chức năng, nội dung và nhiệm vụ của công tác quản lý và sử dụng TBDH	6
	CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG CỦA VẤN ĐỀ QUẢN LÝ VÀ SỬ DỤNG TBDH TRONG NHÀ TRƯỜNG	
	1. Thực trạng việc trang bị TBDH theo danh mục thiết bị của BGD&ĐT	7
	2. Thực trạng phong trào tự làm TBDH	8
	3. Thực trạng hiệu quả sử dụng thiết bị	8
	4. Một số kết quả đạt được trong việc quản lý và sử dụng TBDH	8
	5. Đánh giá chung về thực trạng và công tác quản lý TBDH ở trường THCS hiện nay	9
	6. Một số vấn đề đặt ra trong quản lý và sử dụng TBDH hiện nay	10

	CHƯƠNG 3: MỘT SỐ BIỆN PHÁP LÀM TỐT CÔNG TÁC TB TRONG TRƯỜNG THCS HIỆN NAY	
	1. Định hướng và các nguyên tắc xác lập biện pháp	11
	2. Những biện pháp quản lý TBDH trong trường THCS	11
	3. Kiểm chứng tính khả thi của các biện pháp	20
PHẦN III: KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	1. Kết luận	21
	2. Khuyến nghị	22